

EVALUARE

TIPURI DE ITEMI ¹ clasificați după criteriul gradului de obiectivitate oferit în corectare:

A) ITEMI OBIECTIVI - testează un număr mare de elemente de conținut într-un interval de timp relativ scurt, asigurând un grad de obiectivitate ridicat în măsurarea rezultatelor școlare.

B) ITEMI SEMIOBIECTIVI - pot acoperi o gamă variată de capacități intelectuale care se doresc a fi testate, oferind în același timp posibilitatea de a utiliza și materiale auxiliare utile elevilor în rezolvarea sarcinilor de lucru propuse.

C) ITEMI SUBIECTIVI (cu răspuns deschis) - sunt relativ ușor de construit, principala problemă constituind-o modul de elaborare a schemei de notare a acestora, cu atât mai mult cu cât această categorie de itemi vizează demonstrarea de către elevi, în răspuns, a originalității și creativității lor.

A) ITEMI OBIECTIVI

A.1. ITEMI CU ALEGERE DUALĂ

A.2. ITEMI DE TIP PERECHE

A.3. ITEMI CU ALEGERE MULTIPLĂ

Testele, în special cele standardizate, conțin un număr de itemi. Între acestea, o categorie distinctă o formează itemii obiectivi, caracterizați prin:

- structurarea explicită a sarcinilor propuse și corelarea cu obiectivele de evaluare;
- capacitatea de a testa un număr mare de elemente de conținut într-un timp relativ scurt;
- fidelitate ridicată;
- asigurarea obiectivității în evaluare și notare;
- asocierea cu o schemă de notare simplă, un punctaj care se acordă - în totalitate sau nu, în funcție de marcarea de către elev a răspunsului corect, respectiv, greșit.

Obiectivitatea acestor itemi are în vedere următoarele aspecte:

- Obiectivitatea construcției itemului - cerința este explicită, puternic structurată și corelată cu un obiectiv de evaluare;
- Obiectivitatea percepției și raportării la sarcină de către subiectul evaluat - subiecți diferiți exprimă același mod de percepere și raportare la sarcină;

¹ clasificați după criteriul gradului de obiectivitate oferit în corectare:

- Obiectivitatea evaluării/notării - evaluatori diferiți acordă același punctaj pentru aceeași soluție a unui item.

Itemii obiectivi pot fi utilizați în evaluare la orice disciplină socio-umană, datorită specificului lor:

- sunt adecvați pentru evaluarea unor rezultate ale învățării situate mai ales în zona inferioară a domeniului cognitiv;
- antrenează în mod preponderent capacități de tip reproductiv;
- sunt expuși la riscul răspunsurilor date în mod aleatoriu.

A.1. ITEMI CU ALEGERE DUALĂ

Itemii cu alegere duală pun elevul în situația de a selecta răspunsul corect din doar două variante posibile: adevărat/fals, da/nu, corect/incorect, acord/dezacord. Itemii de tip da/nu și adevărat/fals sunt cel mai frecvent folosiți. Utilizarea lor poate fi adecvată atunci când profesorul dorește să evalueze:

- cunoașterea de către elev a unor informații punctuale, date factuale, termeni, definiții, legi, principii, formule;
- diferențierea pe care o poate realiza elevul între enunțurile factuale și cele de opinie;
- capacitatea elevului de a identifica relații de tip cauză-efect, succesiunea logică sau cronologică a unor evenimente.

Pentru proiectarea corectă a acestui tip de itemi este necesară respectarea următoarelor cerințe:- formularea clară și precisă a enunțului;

- dacă se solicită aprecierea cu "adevărat" sau "fals", atunci se vor evita enunțurile foarte generale;

- selectarea unor enunțuri relevante pentru domeniul de cunoaștere sau categoria de competențe testată (uneori, efortul de a realiza enunțuri care să fie rarăechivoc adevărate sau false duce la elaborarea de itemi nesemnificativi din punct de vedere educațional sau banali din punct de vedere științific);

- se va evita utilizarea enunțurilor negative și, în special, folosirea dublei negații, care induce un grad înalt de ambiguitate și împiedică înțelegerea enunțului itemului de către elev;

- se vor evita enunțurile lungi și complexe, prin eliminarea elementelor redundante, inutile în raport cu ideea principală a enunțului și cerința itemului; nu se va folosi un limbaj prea academic, o terminologie foarte specializată sau o construcție lingvistică stufoasă și greoaie;

- se va evita introducerea a două idei într-un singur enunț, cu excepția cazurilor în care se dorește evidențierea relației cauză-efect; în această situație, cea mai bună soluție este aceea de a utiliza doar propoziții adevărate și de a cere elevilor să decidă adevărul sau falsitatea relației dintre acestea;

- enunțurile adevărate și cele false vor fi aproximativ egale ca lungime;

- numărul enunțurilor adevărate și cel al enunțurilor false vor fi aproximativ egale, dar nu exact egale, deoarece acesta poate constitui un indiciu după care elevul încearcă să ghicească răspunsul corect.

A.2. ITEMI DE TIP PERECHE

Itemii de tip pereche pun elevul în situația de a determina corespondența corectă între cuvinte, propoziții, fraze, valori numerice, semnificații, litere, simboluri, informații s.a.

Elementele între care trebuie stabilită corespondența sunt distribuite în două coloane:

- prima coloană conține elementele ce constituie, de fapt, enunțul itemului și care sunt denumite premise;

- a doua coloană conține elementele care reprezintă răspunsurile.

Instrucțiunile care preced cele două coloane se referă la criteriul sau criteriile în baza cărora trebuie realizată asocierea între premise și răspunsuri.

Acești itemi evaluează abilitatea elevului de a identifica relația existentă între două elemente. De cele mai multe ori, această abilitate presupune recunoașterea relației, adică antrenează capacități de tip reproductiv. Utilizarea lor poate fi adecvată atunci când profesorul dorește să evalueze capacitatea elevului de a stabili corelații între: oameni - realizări; date - evenimente istorice; termeni - definiții; reguli - exemple; simboluri - concepte; autori - opere; principii - clasificări; componente - utilizări.

Pentru proiectarea corectă a itemilor de tip pereche este necesară respectarea următoarelor cerințe (N. Gronlund, op. cit., p. 173):

- utilizarea unui material omogen;

- includerea unui număr inegal de răspunsuri și premise și instruirea elevilor în legătură cu faptul că un răspuns poate fi folosit o dată, de mai multe ori sau niciodată;

- aranjarea listei răspunsurilor într-o ordine logică și evitarea situației în care ordinea prezentării răspunsurilor poate furniza un indiciu pentru elev în "ghicirea" corespondentei corecte;

- plasarea tuturor premiselor și răspunsurilor unui item pe aceeași pagină.

Itemii de tip pereche permit abordarea unui volum consistent de informații într-un interval de timp relativ redus, precum și rapiditatea corectării și evaluării. Ei nu sunt recomandați atunci când profesorul dorește evaluarea unor rezultate ale învățării cu caracter complex și creativ.

A.3. ITEMI CU ALEGERE MULTIPLĂ

Acești itemi se mai numesc și itemi cu răspuns selectat, deoarece elevul nu generează un răspuns, ci alege unul dintre răspunsurile alternative listate în item.

La fel ca și în cazul celorlalte tipuri de itemi obiectivi, itemul cu alegere multiplă pune elevul în situația de a alege/selecta dintr-un set de răspunsuri listate pe acela pe care îl consideră corect în raport cu sarcina dată.

Itemul cu alegere multiplă este alcătuit dintr-o premisă și o listă de variante reprezentând soluțiile itemului. Lista de variante conține răspunsul

corect - unul singur -, pe care elevul trebuie să îl identifice, și un număr oarecare de alte variante de răspuns - incorecte, dar plauzibile - numite distractori.

În cazul acestui item, un grad superior de dificultate se poate obține solicitând elevului să identifice în lista de variante răspunsul incorect, situație în care distractorii sunt variante de răspuns corecte.

Utilizarea itemului cu alegere multiplă este recomandată atunci când profesorul dorește să evalueze:

a. cunostinte:

- cunoasterea terminologiei specifice disciplinei;
- cunoasterea unor informatii punctuale de natură factuală sau teoretică;
- cunoasterea metodelor, procedurilor, algoritmilor de rezolvare a unor sarcini concrete;

b. înțelegerea și capacitatea de aplicare:

- capacitatea de a interpreta relația cauză - efect;
- capacitatea de a identifica aplicații ale principiilor, enunțurilor cu caracter general; capacitatea de a argumenta alegerea unor metode și proceduri.

Practica didactică evidențiază faptul că utilizarea excesivă a acestui tip de itemi duce la familiarizarea elevului cu această tehnică de testare și la manifestarea unei tendințe reductioniste, simplificatoare în realizarea învățării.

Proiectarea corectă a itemilor cu alegere multiplă presupune respectarea următoarelor cerințe (G. Bethell, 1998):

- enunțul trebuie să stabilească o sarcină clară, neambiguă și relevantă în raport cu obiectivul de evaluare; întrebarea trebuie formulată în mod clar și explicit;

- limbajul utilizat trebuie să corespundă nivelului de vârstă al elevilor evaluați, iar punctuația trebuie să fie corectă;

- modul de formulare a întrebării nu trebuie să sugereze răspunsul corect (se va evita folosirea unor indici puternici în enunț - "nu-i așa că..." - sau a unor indicii gramaticale);

- în formularea întrebării se va evita utilizarea negativului (majoritatea oamenilor nu îl citesc pe "nu");

- distractorii trebuie să fie plauzibili și paraleli;

- răspunsurile trebuie să fie corect formulate din punct de vedere gramatical și logic;

- opțiunile trebuie să nu fie sinonime sau opuse și să aibă, pe cât posibil, aceeași lungime;

- nu se va folosi formularea "toate cele de mai sus" și se va evita formularea "nici una din cele de mai sus";

- în lista de alternative trebuie să existe un singur răspuns în mod cert și indiscutabil corect.

Itemii cu alegere multiplă prezintă numeroase avantaje întrucât:

- pot măsura tipuri variate de rezultate ale învățării - de la simple cunostinte, până la capacități mai complexe implicate în înțelegere și aplicare a cunostintelor în contexte noi;
- într-o formulare corectă, elimină ambiguitatea și riscul interpretărilor subiective ale elevului, respectiv, profesorului evaluator;
- au un grad înalt de fidelitate și reduc considerabil riscul "ghicirii" răspunsului corect;
- în varianta "alege cea mai bună alternativă" oferă posibilitatea de a evalua rezultate ale învățării în contexte euristice.

Principalele dezavantaje ale acestui tip de itemi - semnificative în raport cu particularitățile științelor socio-umane și competențelor pe care aceste discipline își propun să le formeze sunt:

- ineficiența lor în raport cu situațiile care au ca obiectiv relevarea abilității elevului de a selecta, organiza și utiliza creativ informații, idei;
- imposibilitatea lor de a crea contexte cognitive care să releve deprinderile de comunicare scrisă ale elevilor, de organizare sau producere a unui text scris;
- capacitatea lor redusă de a evidenția abilități implicate în rezolvarea de probleme.

B) ITEMI SEMIOBIECTIVI

B.1. ITEMI CU RĂSPUNS SCURT DE COMPLETARE.

B.2. ÎNTREBĂRI STRUCTURATE

Itemii semiobiectivi sunt acea categorie de itemi care solicită elevului construirea parțială sau totală a unui răspuns la sarcina definită în enunțul itemului. În general, itemii semiobiectivi se caracterizează prin aceea că:

- pot testa o gamă largă de capacități intelectuale și rezultate ale învățării;
- plasează elevul într-o situație cognitivă cu un grad de complexitate mai ridicat decât reușesc să o facă itemii obiectivi;
- permit utilizarea unor materiale auxiliare.

Utilizarea acestui tip de itemi poate încuraja elevul în aprofundarea notiunilor învățate, creșterea vitezei de operare cu acestea, a clarității, conciziei și acuratetei exprimării.

B.1. ITEMI CU RĂSPUNS SCURT / DE COMPLETARE

Acești itemi solicită elevul să formuleze un răspuns scurt sau să completeze o afirmație în așa fel încât aceasta să dobândească sens și valoare de adevăr. În cadrul lor:

- sarcina este puternic structurată
- răspunsul cerut elevului este strict limitat, ca spațiu, formă și conținut, chiar de către structura întrebării/sarcinii;
- libertatea elevului de a reorganiza informația primită și de a oferi răspunsul în forma dorită este limitată;

- răspunsul corect demonstrează nu doar cunoaștere, ci și capacitatea elevului de organizare a cunostintelor, esențializare, elaborare și formulare adecvată.

Itemii cu răspuns scurt solicită elevului elaborarea răspunsului sub forma concisă a unei propoziții, fraze, uneori doar cuvânt, simbol, număr. Cel mai adesea, ei au forma unei întrebări.

Itemii de completare solicită elevului găsirea cuvântului sau sintagmei care completează afirmații a continută în enunț conform sensului acestuia. Cel mai adesea, ei au forma unei afirmații incomplete.

Pentru proiectarea corectă a itemilor cu răspuns scurt / de completare este necesară respectarea următoarelor cerințe:

- formularea enunțului itemului și a sarcinii trebuie realizată în așa fel încât răspunsul necesar să poată fi scurt și precis;

- fiecare item trebuie să aibă un singur răspuns corect;

- spațiul liber furnizat pentru redactarea răspunsului trebuie să fie suficient de mare (astfel încât elevul care are un scris mai mare să nu se simtă dezavantajat față de elevul cu un scris mai mărunț) și să sugereze dacă răspunsul așteptat conține un singur cuvânt sau mai multe;

- dacă răspunsul poate fi formulat în limbaje diferite, atunci trebuie precizată explicit exprimarea așteptată (numeric, literal, grafic, simbolic etc.);

- este de dorit să se evite utilizarea unor texte din manuale pentru a nu încuraja memorarea mecanică și învățarea de tip reproductiv.

Avantajele itemilor cu răspuns scurt / de completare decurg din aceea că:

- permit evaluarea unor capacități de nivel superior celor implicate în simpla recunoaștere și reactualizare;

- solicită coerență și conciziune în elaborarea răspunsului;

- permit evaluarea unui număr relativ semnificativ de cunostinte structurate în deprinderi și capacități;

- sarcina structurată și răspunsul concis cerut permit evitarea influenței altor abilități (care ar interfera cu cea evaluată și ar duce la distorsionarea evaluării); - se elaborează relativ ușor și rapid; - se corectează și se notează cu un grad suficient de obiectivitate - dacă li se asociază o schemă de notare adecvată.

Dezavantaje: din cauza particularităților lor, itemii cu răspuns scurt / de completare nu sunt recomandați pentru evaluarea capacităților intelectuale superioare rezolvarea de probleme, analiza, sinteza, formularea de argumente, formularea de soluții posibile și exprimarea opțiunii personale. De asemenea, capacitatea de a formula un răspuns scurt și concis - necesară în multe situații - trebuie asociată cu capacitatea de a dezvolta un discurs, de a construi situații de comunicare complexe, de exprimare liberă și creativă. De aceea, utilizarea acestui tip de itemi în cadrul evaluării la disciplinele socio-umane trebuie ponderată cu prudență.

B.2. ÎNTREBĂRI STRUCTURATE

Întrebările structurate sunt itemi care contin mai multe sarcini de lucru, punând elevul în situația de a construi răspunsurile și de a alege modalitățile de formulare a acestora. Ele realizează trecerea de la itemii obiectivi și semiobiectivi - cu toate constrângerile lor - către itemii liberi. O întrebare structurată este formată dintr-un număr variabil de secvențe subîntrebări care pot avea forma unor itemi obiectivi, semiobiectivi sau a unui eseu scurt - a căror coerență și succesiune derivă dintr-un element comun (idee, fapt, principiu, lege, rațiune internă a problematicii vizate).

Schema unui item de tip întrebare structurată este următoarea (G. Bethell, 1996):

Materia / Stimul (text, date statistice, diagramă, grafic, imagine, etc.) >> Subîntrebări >> >> Date suplimentare >> Subîntrebări.

Proiectarea corectă a unui item de tip întrebare structurată presupune respectarea următoarelor cerințe (A. Stoica, coord., 1996):

- succesiunea subîntrebărilor trebuie să asigure creșterea treptată a gradului de dificultate (răspunsurile așteptate sunt mai simple la început, iar complexitatea și dimensiunile lor cresc spre final);

- fiecare subîntrebare trebuie să solicite un răspuns care să nu depindă de răspunsul la subîntrebarea precedentă (fiecare subîntrebare trebuie să fie autocontinută);

- subîntrebările trebuie să fie în concordanță cu materialul/stimulul utilizat, astfel încât acesta să constituie un suport în rezolvarea sarcinilor;

- fiecare subîntrebare trebuie să testeze unul sau mai multe obiective;

- fiecare subîntrebare trebuie să fie urmată de un spațiu liber suficient pentru consemnarea de către elev a răspunsului.

Întrebările structurate permit operationalizarea unei sarcini mai complexe prin organizarea parcurgerii acesteia de către elev, ceea ce mărește considerabil obiectivitatea evaluării.

Prin structurarea întrebării, acest tip de itemi permite:

- testarea unei varietăți de cunoștințe, competențe, abilități;

- gradarea complexității și dificultății;

- parcurgerea progresivă a unei unități de conținut și crearea condițiilor pentru ca evaluarea să dea șanse tuturor elevilor, dar să și discrimineze la vârf.

Dificultățile pe care le comportă întrebările structurate sunt legate de faptul că: - materialele auxiliare (stimulul) sunt relativ greu de proiectat;

- uneori, răspunsul la o subîntrebare depinde de răspunsul la subîntrebarea anterioară;

- proiectarea lor necesită mai mult timp.

C) ITEMI SUBIECTIVI

C.1. REZOLVAREA DE PROBLEME

C.2. ITEMI DE TIP ESEU

Itemii subiectivi sau cu răspuns deschis au drept principală caracteristică faptul că testează originalitatea elevului, creativitatea și capacitatea sa de personalizare a cunostintelor. Ei sunt în mod special recomandați pentru realizarea evaluării la științele socio-umane, date fiind particularitățile acestora, precum și natura competențelor generale și specifice pe care își propun să le formeze la elevi. Cu toate că acești itemi par relativ ușor de construit, exigențele formulării corecte a cerinței și a baremului de corectare și notare sunt foarte stricte; ele trebuie să prevină acea subiectivitate a profesorului care conduce la evaluarea neprofesională, arbitrară, și la punerea elevului în situația de a fi nedreptățit.

C.1. REZOLVAREA DE PROBLEME

Rezolvarea de probleme sau de situații problematice - individuală sau în grup constituie o modalitate prin care profesorul poate crea situații de învățare ce dezvoltă creativitatea, gândirea divergentă, imaginația, capacitatea de transfer, de generalizare sau/si de concretizare a informațiilor și procedurilor.

Capacitatea de a rezolva probleme nu este înnăscută; ea se dezvoltă progresiv prin învățare/exersare, fiind situată la nivelul superior al capacităților cognitive și presupunând chiar anumite caracteristici generale de personalitate pe care elevul le dobândește (sau ar trebui să le dobândească) în procesul educării/formării sale.

De aceea, utilizarea rezolvării de probleme ca metodă de evaluare trebuie să țină cont de experiența de lucru a elevilor cu această metodă: complexitatea problemelor trebuie să crească progresiv, pe măsură ce elevii acumulează și internalizează experiența specifică.

Comportamentele evaluate prin rezolvarea de probleme sunt (A. Stoica, coord., 1996):

- înțelegerea problemei;
- căutarea și identificarea informațiilor necesare rezolvării problemei;
- formularea și testarea ipotezelor;
- selectarea și descrierea metodei/metodelor de rezolvare;
- aplicarea metodei/metodelor în contextul concret;
- elaborarea unui scurt raport asupra rezultatelor obținute;
- interpretarea rezultatelor;
- generalizarea și/sau transferul procedurilor și tehnicilor de rezolvare.

Pentru proiectarea corectă a itemilor tip rezolvare de probleme este necesară respectarea unor cerințe generale și specifice:

a. cerințe generale:

- problema sau situația problemă trebuie să fie adecvată nivelului de vârstă și de pregătire a elevilor;

- corelarea conținutului problemei și modalităților de rezolvare cu organizarea activității didactice
- rezolvare individuală sau în grup;
- problema și activitatea de rezolvare să fie în concordanță cu conținuturile disciplinei și cu obiectivele curriculare;
- evaluarea activității și a rezultatelor să fie relevantă pentru elev și să producă informații utile pentru evaluator; aceasta presupune asocierea itemului cu o schemă clară de notare, care să conțină criteriile explicite deduse din obiective;
- utilizarea în cadrul activității a unor materiale suport care să sprijine procesul de soluționare a problemei.

b. cerințe specifice:

- obținerea rezultatelor prin proceduri valide și verificabile;
- posibilitatea de a se utiliza metode alternative de rezolvare;
- prezentarea în raportul final a ipotezei de lucru, raționamentelor, modului de operare și a instrumentelor care au fost utilizate.

Avantajele utilizării acestui tip de itemi pot fi sintetizate astfel:

- încurajează gândirea productivă, creativă, euristică;
- antrenează abilitățile de comunicare, cooperare, lucru în echipă;
- antrenează independența de gândire, spiritul critic, reflexiv;
- încurajează dezvoltarea capacității de autoevaluare, autoreflexivitatea, capacitatea de a opta și de a gândi în termeni de optim;
- oferă posibilitatea analizei erorii și a rolului ei în cunoaștere;
- permit evaluarea capacității de raționare flexibilă și operantă.

Dezavantaje:

- există o anumită subiectivitate în evaluare, în special în cazul problemelor care solicită rezolvarea în termeni de optim sau dezirabil;
- necesită uneori timp îndelungat pentru proiectare și notare;
- necesită uneori timp îndelungat pentru administrare și rezolvare;
- dacă activitatea a fost organizată în forma lucrului în echipă, schema de notare trebuie individualizată adecvat rolului și sarcinilor concrete pe care fiecare membru al echipei le-a avut.

Corectarea și aprecierea rezultatelor trebuie să vizeze atât procesul de rezolvare, cât și rezultatul propriu-zis. Profesorul va ține seama de:

- modul în care a fost abordată problema: strategia utilizată (în special în situația lucrului în echipă);
- utilizarea corectă/adecvată a metodei, utilizarea mai multor metode;
- măsura în care a fost obținut rezultatul corect și a fost verificat;
- interpretarea rezultatului;
- extinderea/generalizarea problemei, procedurii de rezolvare, soluției.

C.2. ITEMI DE TIP ESEU

În cadrul disciplinelor socio-umane, evaluarea capacităților cognitive superioare, cu complexitate ridicată, se realizează preponderent cu ajutorul itemilor de tip nonobiectiv; eseurile - compunerile, demonstrațiile "cu teză", descrierile - reprezintă un instrument adecvat și frecvent utilizat deoarece răspunde într-o mare măsură particularităților disciplinelor socio-umane și competențelor generale și specifice pe care acestea își propun să le formeze la elevi.

Itemul de tip eseu pune elevul în situația de a construi un răspuns liber în conformitate cu un set dat de cerințe; cu cât cerințele sunt mai precis formulate și mai explicit ilustrate în schema de notare, cu atât crește fidelitatea evaluării și notării (gradul de obiectivitate în raport cu mai mulți evaluatori și/sau cu mai multe evaluări succesive).

Printre obiectivele de evaluare cărora li se poate asocia ca instrument adecvat eseul se numără:

- abilitatea elevului de a actualiza, organiza/reorganiza și structura în mod original informații, idei;
- abilitatea de a utiliza în mod adecvat limbajul și de a proba un stil personal;
- abilitatea de a interpreta informații și de a exprima un punct de vedere personal.

Eseul permite deci evaluarea abordării globale a unei sarcini de lucru în care cunoștințele, gradul de înțelegere și capacitatea de aplicare a cunoștințelor, inclusiv măsura și modul în care învățarea/cunoașterea au fost personalizate (contribuind astfel la formarea reală a personalității elevului), se întrepătrund și se manifestă în mod integrat.

Tipurile de eseuri se delimitează după două criterii:

1. După dimensiunile răspunsului așteptat:

- a. Esau cu răspuns re strâns (mini-eseul) - în care, printre cerințele enunțului, este precizată și dimensiunea maximă admisă a răspunsului așteptat: număr maxim de cuvinte, număr maxim de paragrafe, număr maxim de rânduri;
- b. Esau cu răspuns extins - la care singura limită ce operează este aceea a timpului de lucru maxim admis.

2. După tipul răspunsului așteptat:

- a. Esau structurat sau semi-structurat - în care, prin cerințe explicite, indicii sau sugestii, răspunsul elevului este organizat, structurat, orientat, ordonat;
- b. Esau liber - în care originalitatea și creativitatea a elevului se pot manifesta maximal.

Proiectarea itemilor de tip eseu presupune aplicarea unei strategii, a cărei respectare majorează eficiența evaluării și caracterul ei formativ; astfel:

- se recurge la evaluarea prin acest tip de item numai atunci când obiectivul de evaluare avut în vedere nu este compatibil cu nici un alt tip de item;

- obiectivul de evaluare propus trebuie să facă parte din categoria celor de maximă complexitate - să vizeze capacități de transfer și de exprimare în termeni personali;

- sarcina de lucru trebuie formulată în mod clar, riguros și succint, în termeni de performanță așteptată;

- enunțul itemului trebuie însoțit de configurarea răspunsului așteptat - elementele sau conceptele-cheie, caracteristici particulare dorite ale răspunsului, alternative posibile/admise (această configurare anunță "rezolvarea", respectiv schema de notare cu care se va opera);

- schema de notare se poate construi fie acordând un număr de puncte fiecărei cerințe, fie global, holistic, fie asociind un număr de puncte fiecărui nivel de răspuns.

În oricare din variantele sale, itemul de tip eseu prezintă avantajul de a se adecva evaluării la disciplinele socio-umane întrucât permite:

- obținerea de către profesor a unei imagini globale, sintetice a capacităților de transfer și construcție personală a elevului;

- evaluarea creativității, originalității, gândirii critice, flexibilității, forței argumentative și coerenței de gândire a elevului;

- individualizarea evaluării, adecvarea ei la modul individual, personal în care elevul se raportează la sarcină/continut.

În același timp însă, nu trebuie omise dezavantajele și riscurile pe care le prezintă evaluarea prin eseu:

- dificultatea construirii unei scheme de notare care să asigure fidelitatea/obiectivitatea a evaluării - în absența căreia evaluarea rămâne irelevantă - dar care să nu constrângă elevul, să nu îl pună în situația de a obține punctajul maxim numai atunci când răspunsul lui se pliază pe cel prefabricat de evaluator (ceea ce anulează însăși ideea de eseu);

- deși se elaborează relativ ușor, evaluarea și notarea cer mult timp, multă atenție, experiență, obiectivitate și profesionalism; în activitatea didactică curentă, comunicarea notei obținute de elev trebuie însoțită de o scurtă fișă de observații asupra eseului, în așa fel încât elevul să își corecteze eventualele inabilități sau să refacă părțile mai puțin realizate ale eseului;

- schema de notare trebuie în mod obligatoriu moderată prin pretestări.